

УДК 070.421 + 929 Тичина

**Участь Павла Тичини в редакційно-видавничому процесі
журналу “Вітчизна”**

Семісенко А. О.

*ДЗ “Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”,
м. Луганськ, Україна*

Статтю присвячено висвітленню редакційно-видавничої діяльності Павла Тичини в журналі “Вітчизна”. На основі вивчення архівних матеріалів, щоденників, нотаток, зауважень до рукописів проаналізовано індивідуальний підхід до редакторського аналізу поетичних текстів, заснований на ціннісних домінантах діяльності Тичини-редактора, прораховано частотність коментарів з точки зору змісту, структури, стилю та логіки.

***Ключові слова:** редакційно-видавничий процес, аксіологічні орієнтири, коментарі, поетичний текст, автор.*

“Будь-яка активна форма людської діяльності потребує моральних критеріїв оцінки, відсутність таких критеріїв або невідповідність їм може зруйнувати найграндіозніші успіхи практичної і наукової діяльності, політики, економіки, ідеології” [7, с. 445]. Так, редакційно-видавничий процес поділений на етапи, кожен етап на підставах, що передбачає логічний ланцюг дій кожного літературного працівника. Проте якими б “виваженими” не були теоретичні положення щодо творчих аспектів редагування, кожен редактор має свою індивідуальну модель редакційного функціонування. Засадами виникнення особистої схеми роботи редактора є його власні цінності, які засновані на індивідуальних моральних критеріях.

Феномен “цінності” сьогодні є одним з тих явищ, які найактивніше досліджуються вченими різних наукових галузей [1; 2; 3; 9]. Нашу увагу привернули ціннісні домінанти через свою значущість у процесах саморедагування П. Тичини та редагування ним творів інших авторів: “Людина вибирає саме ті цінності, які найбільш відповідають її уявленням про ідеал. Виникаючи внаслідок зіставлення зовнішньої реальності з потребами людини, цінності виражають ставлення останньої до цієї реальності, її оцінку” [8, с. 15].

Під час трактування редакторських зауважень ми враховуватимемо лишень духовні (етичні) цінності, котрі “...виражають глибинну сутність людини, становлять ядро її сутності, зумовлюють усю мотивацію її поведінки. Саме вони закладають основи всього людського й стають стрижнем ціннісної системи індивіда, соціальної групи, соціуму в цілому, що дозволяє їх визнати тією частиною свідомості, без якої немає особистості” [8, с. 17].

Досліджуючи видання “З архівних матеріалів” про життя й рід занять П. Тичини, у розділі “Документи літературної діяльності” ми віднайшли запис під № 8, у ко-

трома письменник зазначав: “Як член редколегії журналу «Вітчизна» беру участь у редакційних нарадах, розглядаючи нові поезії для журналу, окремі драматичні п’єси, прозою і віршами писані” [4]. Перекладаючи цю цитату на мову дослідника проблем видавничої справи, ми можемо зауважити, що митець виконував найважливішу частину редакційно-видавничого процесу: ознайомлювався з надісланими до редакції творами, робив редакторський аналіз (про що свідчать наявні в архіві зауваження до поетичних текстів) і на редакційних зборах остаточно вирішував долю авторського оригіналу, тобто був одним з активних учасників підготовчого етапу – укладачем видавничого портфеля.

Вище зазначений вид праці є досить відповідальним, оскільки редактор власними первинними діями запускає масштабний процес послідовних кроків працівників видавництва. Він повинен віднайти твори, котрі б відповідали програмним запитам редакції й мали б свою читацьку аудиторію; скласти уявлення про творчі можливості автора, використовуючи прийом антиципації, спрогнозувати, яким буде твір у цілому, а також вирахувати, чим запропонований текстовий матеріал відрізнятиметься від видань подібних за тематикою.

Об’єктом нашого дослідження стали архівні матеріали з життя і творчості П. Тичини, його нотатки, щоденники, зауваження до авторських оригіналів, а предметом – індивідуальні особливості редагування поетом творів інших авторів, зумовлених ціннісними чинниками.

Актуальність і новизна публікації полягає в тому, що до наукового обігу вперше залучаються архівні матеріали, які висвітлюють редакторську діяльність П. Тичини, інтерпретація котрих здійснюватиметься з урахуванням аксіологічних домінант творчих дій митця, що ґрунтуються на особісних світоглядних принципах й політичних орієнтирах.

Мета – висвітлити редакційну діяльність П. Тичини в журналі “Вітчизна”. Зазначена мета передбачає розв’язання таких завдань:

- дослідити архівні матеріали (нотатки, щоденникові записи, редакційні примітки);
- розкрити особливості аналізу рукописів Тичиною-редактором через призму аксіологічних домінант у його творчих діях;
- визначити частотність зауважень письменника різного виду: з точки зору змісту, структури літературного тексту, авторської оригінальності, міри втілення задуму, що дасть можливість говорити про індивідуальний стиль П. Тичини як редактора і саморедактора.

Розпочинаючи аналіз архівних документів П. Тичини, його коментарів до рукописів, надісланих до редакції, не можемо не зазначити, що митець робив здебільшого досить лаконічні записи, занотовуючи, на нашу думку, тільки опорні пункти, за якими, напевно, потім проводив співбесіди з авторами, де і розкривав справжню суть доган.

Так, у нотатках до творів І. Чендея, у майбутньому відомого українського прозаїка, перекладача, співавтора сценарію фільму “Тіні забутих предків”, Тичина-редактор відзначав: “«**Опикун**» (оповідання, 1949 р.). Гарно. Великої сили твір! Епічні місця (як Анна померла і як її без сльозини навіть поховав Бережник. «Анна померла тихо, так, як прожила свій вік»)." [4]. В аналізі цього невеличкого за розміром текстового матеріалу на перший план виступила змістова наповненість фрази, яка вочевидь вразила наставника важливістю сповненої психологізму оповіді, загостреною правдивістю художнього відображення життя. Сам П. Тичина не раз звертався до епічності, наприклад, у поемах “Плач Ярославни”, “На Переяславській раді”, “Шабля Котовського”, тому цілком міг професійно оцінити кропітку роботу письменника у застосуванні багатогранного арсеналу лаконічних зображальних засобів.

У наступних прозових текстах І. Чендея: “Останній вечір”, “Ружена”, “Весна” (1949 р.), митець помітив вплив видатних українських прозаїків (В. Стефаника, Т. Бордуляка, М. Коцюбинського), що говорить про обізнаність І. Чендея з письменницькою спадщиною рідної землі й намагання автора створити щось оригінальне, індивідуальне, знайти своє непересічне місце в історії літератури: “Оповідання «Ружена» – це великий успіх автора. Він такою ж самою стане окрасою нашої літератури, як, скажімо, «Модри камінь» Олеся Гончара. (Я тут не порівнюю їх щодо змісту, а порівнюю лише за їх майстерністю)” [4].

Своєрідність творчої індивідуальності І. Чендея-прозаїка, який працював під час “хрущовської відлиги”, полягала в надмірній увазі до найвищих категорій людської моральності, упровадженні аксіом гуманістичної платформи, що, у свою чергу, відповідало світоглядним уподобанням П. Тичини: “Щодо корови («Ружена»). І. Тургенєв міг через Муму промовляти до сердець людей. І так само й Чехов через Каштанку, там де гусак із цирку” [4]. Митець у вище наведеній цитаті, використовуючи прийом зіставлення аналізованих літературних фактів із подібними явищами в творчості видатних російських письменників, підкреслив зорієнтованість літератури сер. ХІХ – ХХ ст. на етичні питання людинозображальних барв.

Аналізуючи оповідання “Листи”, П. Тичину, “співця щастя вільного народу”, як полум’яного патріота своєї Вітчизни, захоплює запропонована автором тематична лінія твору, що розкриває працьовитість і відданість співвітчизників: “Як почали описувати листа тітці, батьковій сестрі, то Петро, пилорамник заводу, неодмінно хотів, щоб написали їй, що він є *стахановцем* (виділення наше – А. С.). Нічого! Зрозуміють там, що це таке. А то й ще пояснити їм можна буде” [4]. Будучи одним із перших на літературній ниві (32 поетичні збірки, 5 творів воєнної тематики, 9 книжок літературознавчих і публіцистичних творів, 13 видань для дітей, не враховуючи робіт художнього перекладу), Тичина-редактор прагнув спонукати реципієнтів до відповідних дій: “Патріотизм – це те перше, що вимагається від рад[янського] громадянина. Патріотизм – любити свою Батьківщину, ненавидіти св[оїх] ворогів. ... *Тобто: кожен на своєму місці кожен по своїй роботі прославляє свою Батьківщину*” (виділення наше – А. С.) [12, с. 128].

Здійснюючи нотатки про вірш “Сусідка” (1958 р.) Д. Головка, що згодом став автором багатьох поетичних збірок і книг для дітей, лауреатом премії ім. П. Тичини, письменник зосереджує увагу на темпоральній непогодженості складових безсполучникового складного речення, у якому двокрапка вказує на те, що друга частина розкриває зміст першої, де йдеться про долю людську, мрію ліричного героя, проте друга, з’ясувальна частина лише вказує на епізод у житті героїв. Це досить тонке зауваження стосується логічної структури поетичного тексту, й помітити таку девіацію міг лише редактор з власним літературним досвідом: “Вірю, / Одна пролягатиме путь, / Хоч зустрічаємось рідко: / Скоро зі мною / Ходить в інститут / Буде білява сусідка” [4].

Проглядаючи два уривки із вірша “Визволитель” (1959 р.) Н. Кашук, на той час письменника-початківця, а пізніше визнаної української поетеси, автора багатьох поетичних і прозових книг, Тичина-редактор зіштовхується з вище наведеною проблемою часової непогодженості подій, двозначного трактування текстових рядків, через що у нього виникло багато запитань до молодого майстра слова. Розгляньмо:

Оригінал

А в надвечір’я дівчина мала / Тебе в руїнах звуглених знайшла / Ти тут прийняв останній, / смертний бій / І як затих воєнний грозівій / Твій танк, твоя машина бойова / Зійшов на постамент, немов жива / Про тебе пам’ять...

Коли дівоча пісня лине в даль / Про матері скорботної печаль / Про те, що у Смоленській стороні / Тебе чекає хтось багато днів. / А танк, неначе вічний вартовий

/ Охороняє спокій трудовий / І материнську усмішку ясну, / І древніх баит сурову сивину. / Спадає пісня росами в полях / І сонцем щедрий вересень пропах [4].

Письмовця в першому абзаці вразили брак двокрапки між складовими безсполучникового складного речення, неповне розкриття другою частиною речення змісту першого, що призводить до втрати основної частини оповідної композиції, а з тим і внутрішньої якості текстового матеріалу: “Надто вже коротка біографія невідомого друга. То тільки знайшла і за цим зразу же кінець. А поміж цими двома моментами – провалля...” [4].

У наступній строфі вимогливий редактор питає: “Чий спокій? Чисі матері? А це вже про пісню? Чи про ту ж саму, що про печаль матері розповідає?” [4]. Ці зауваги, на нашу думку, досить прискіпливі, оскільки поетичні рядки присвячені збірному образу невідомого солдата, тому доречними є авторські вислови “спокій трудовий” – рівновага всіх мешканців рідної землі, “скорботна печаль” – страждання всіх матерів, що втратили синів, а пісня все та ж.

Проте, треба зауважити, що в першій книзі поезій Н. Кашук “Весняне пробудження” від 1959 року [5], де вміщено вірш “Визволитель”, відсутні композиційні й логічні виправлення, рекомендовані П. Тичиною, окрім мовностилістичних коректив, оскільки митець зізнався, що не зразу зміг глибоко усвідомити текстовий матеріал: “А ні! Вчитавшись утретє, вчетверте, я вже бачу, що тут один момент взято...” [4].

В аналізі віршів Л. Колесникової, уже званої української поетеси, автора багатьох поетичних збірок, письменник торкається питання авторської індивідуальності, стильової особливості тексту, а саме: фазовості, котра лаконічно та повно розкриває сутність конкретних деталей повідомлюваного (“Дія. / Рух. / Логіка.” [4] 1959 р.); пісенності у відтворенні почуттів та плавної динамічності, що виникають завдяки трьохстопним анапесту та амфібрахію з чергуванням паракситонної та окситонної рим (“Налетіла гроза, / Зашуміла дощем, / Загриміла над світом громами” [6, с. 47]). Також він порушує психологічну складову творчої діяльності літераторки щодо застосування різних типів художніх деталей: “**Нюхове сприймання** далеко в меншому розмірі помітно у неї, аніж сприймання **зорове й слухове**” (виділення напівжиром П. Тичини, а курсивом наше – А. С.) [4]. Ми вважаємо, що подібне зауваження доцільне лише тоді, коли порушуються логічні чи фактологічні норми подання інформації, як, наприклад, у поетичному творі “Щастя” (приблизно 1960 р.) В. Кузьменка, з часом визнаного українського поета, автора багатьох поетичних збірок. Порівняйте:

Оригінал

“Чи чув ти, як пахне земля...”

Правка П.Тичини

Чи знав ти, як пахне земля...”

Виправлення П. Тичини вказує на фактологічну хибу письменника. “Я вважаю, можна було б замість «чи чув» сказати «чи знав ти». Бо ж не вухом чують запах землі” [12, с. 398], – зауважував майстер слова поетові, пояснюючи, що недолік пов’язаний з тим, як особисто В. Кузьменко сприймає світ, оскільки, імовірно, він належить до типу людей аудіалів.

Перебуваючи під впливом радянських рецензентів та критиків, відчуваючи пильний нагляд цензури, Тичина-редактор мусить сприйняти стереотипи масової свідомості, пануючі в радянській державі: відкинути символізм і романтизм, наявний у його ранніх творах, пропагувати ідею реалістичності (яка, на його думку, може охопити всі літературні напрямки) в мистецтві, що в подальшому відбилося на підготовчому та редакційному процесах його творчої діяльності. Митець як член редакційної колегії журналу “Вітчизна” особливо був уважним до розгляду опису правдивої воєнної дійсності, оскільки розумів силу друкованого слова та соціальної відповідальності перед реципієнтом, тому й подав схвальні відгуки на вірші Л. Левицького, українського поета, що загинув під час Великої Вітчизняної війни (27.12.1943). У поетичних текстах збірки “Недоспівана пісня” Л. Левицький намагався передати

життєві цінності, якими керувалися фронтові побратими. Отже, спираючись на аксіологічну складову в редакційно-видавничому процесі (“треба бути самому високо моральним, чистим і яскравим, як прожектор” [11, с. 291]), П. Тичина не міг не зацікавитися духовними намірами автора-початківця. “Чудесно-пречудесно! А ми ось так-то й не напишемо: Каска та шинеля – / Вся моя постеля. / Заспіваєм, хлопці, / Пісню про Кармеля. / Про Дніпро, про скелі, / Про Україну-неньку... / Ой хмелю, мій хмелю, / Хмелю зелененький!..” [4], – занотовував митець 1958 року, відзначаючи майстерність письменника, навіть вдався до зіставлення (“А ми ось так-то й не напишемо”). І дійсно, як лаконічно Л. Левицький зміг за допомогою підтексту передати основне джерело (усну народну творчість), а з ним і мотиви, що підтримували психологічний стан фронтовиків під час боїв. Так, звернення у вірші до постаті У. Кармалюка, указує на бажання бійців наслідувати благородні прагнення народного месника – до кінця боротися за волю, справедливість; надавати допомогу тим, хто її потребує. А використання двох перших рядків з однойменної ліричної пісні про кохання “Ой хмелю, мій хмелю” свідчить про чутливу душу, начебто зазубрилих вояків.

У “Думі про баварського машиніста” (1960 р.) С. Данилейка, українського поета-дебютанта, згодом автора двох збірок, П. Тичина захопився мотивами несправедливої війни та дружбою народів світу. Автор “Чуття єдиної родини” вважав наслідування інтернаціональності (оспівування реалій життя, перспектив розвитку країни, праці робітників, відтворення суспільної динаміки) за найбільшу людську чесноту, тому й підтримував прибічників власних ціннісних домінант: “Письменник – виразник дум та настроїв народу, його частка, плоть від плоті, кров від крові. Творячи в сьогоденні, він мусить бачити історичну перспективу розвитку, якомога сприяти поступу, показувати життя в русі, в діалектиці”, – зазначав літератор у виданні з промовистою назвою “Читаю, думаю, нотую” [13, с. 22].

Проте чудовий авторський задум про спробу звільнення жінки та дітей з підпаленої клуні спотворює невдала композиція. У творі С. Данилейко розглядає два часові проміжки: сьогодення й минуле, які подаються у зворотній хронологічній послідовності, однак, у цьому випадку, відсутність часових прогалин щодо розгортання подій призводить до порушення логічної складової: у який саме момент відбувається дія? “Святоковий день. / В селі пісні звучать. / Від білих хат, повз сад зеленокрилий / Веде сивенька жінка онучат / До квітами сповитої могили...” [4]. Проблема полягає в тому, що процитований уривок відбувся у часі пізніше, а сприймається як минулість, оскільки зразу ж описуються події звільнення вище зазначених персонажів із рук супротивника.

Не менш проблематичним виявилось розкриття основної події, коли баварський машиніст кинувся на допомогу: “Він вклав удар, щоб вибить з петель двері. / І той удар, *даруючий життя*, / Не дав почути постріл офіцера, / І на поріг впустивши автомат, / Упав солдат, *щоб більше не підняти*, / *Щоб жінка та діждала онучат*, / *Щоб онучата йшли йому вклоняться...*” [4]. Цілком доречно зауважив на ці місця Тичина-редактор, підписуючи “не розкрито!”, адже відсутній опис причинно-наслідкових подій: чому удар дарував життя? як уповні відбувалася ситуація загибелі баварського машиніста? хто такий баварський машиніст – німецький робітник, інтернаціоналіст? чи поряд з ним був радянський солдат, оскільки, навряд чи загарбник рятував би так званого супротивника? Ще на прикінці строфи вдруге присутній логічно невинуватий часовий стрибок: останні два рядки переносять нас у сьогодення, і акт відбувається вже на могилі солдата. Такі заплутані послідовні зв’язки між поняттями і судженнями під силу помітити лише редактору з кваліфікованим підходом до логічних аспектів редагування.

Не оминув увагою митець й мовностилістичного забарвлення вірша. До душі припали йому яскраві епітети, які розкривали індивідуальність мистецького сприйняття світу С. Данилейка: “зеленокрилий”, “розлучений вогонь”, “задумлива мрячка”, “ба-

лаганний крик”, “моторошний тріск”, “вогненосні руки”. Однак П. Тичина наголосив на відшліфовуванні добору конкретизуючих слів, оскільки вони можуть призвести до викривлення авторської думки: “І кидала присмалений платок / На вогненосні руки коло хати – тут для змалювання рук гітлерівських катів слово «вогненосні» надто вже високе й благородне” [4]. Аналогічні стилістичні недоречності віднайшов Тичина-редактор в уривку вірша “Бухенвальд” (1963 р.) С. Реп’яха, чернігівського поета, публіциста, автора багатьох поетичних збірок і нарисів: “«Хор гестаповців» звучить аж надто високо й гордо. <...> Авторіві треба бути обережним щодо таких благородних слів, прикладених до гестапівців, бо ці слова всупереч авторіві повторюю, звучать високо і гордо (для ворогів!!!)” [4].

Подібних зауважень у Тичини-редактора завжди була ціла купа, оскільки він спирався на суворість, як на рушійну силу творчого процесу, розуміючи, що тільки таким чином можна вдосконалювати свого підопічного: “... Не припускати! Ні підхикувань, ні ослаблювань, або ж вірніше – розслаблюван[ня] волі; а половинчата критика цьому ж часто сприяє” [12, с. 324].

Студіюючи поезію “Суд” (1962 р.) О. Лупія, пізніше відомого українського поета, публіциста, автора багатьох поетичних і прозових книжок, П. Тичина, узагальнюючи своє враження, дав позитивну оцінку, хоча й наголосив, що автор здатен розкрити сутність поетичного тексту набагато глибше. У зазначеному творі О. Лупія Тичина-редактор помітив тільки одну – логіко-граматичну помилку, яка, на нашу думку, виникла через неухважність поета. Порівняйте:

Оригінал

Я хочу, слово моє, мов ластівка
Над вашими головами пролетіло.

Правка П. Тичини

Я хочу, *щоб* слово моє, мов ластівка
Над вашими головами пролетіло.

У зауваженнях на вірші П. Мовчана, на той час 25-річного нікому невідомого парубка, а з часом шанованого українського поета, есеїста, кінодраматурга, критика, перекладача, П. Тичина торкнувся провідного задуму творів, гуманістичних ідей: “Хороша думка в цім вірші звучить – всім останнім своїм поділитись” [4]. Не коментуючи своїх вражень, поетичні тексти оцінив позитивно. Зате не оминув увагою літературну освіту письменника, що нашттовує нас на думку про різний критерій оцінювання поетів-професіоналів і авторів-початківців, оскільки цінною в роботі з письменниками, що подають великі надії, на погляд П. Тичини, була необхідність у завищених вимогах: тільки таким чином початківець розкриватиме різноманітні грані свого таланту. “Справді, про підвищення критерію вимог до нашого мистецтва тільки так і можна ставити питання. Бо ми ж, як художники, «впливаєм на уми й серця мільйонів» і не маємо права самі бути сирими, скороспілими й відсталими. А в нас ще часто нахватане, хапком-лапком стулене, сьак-так гуміарабіком склеєне вважається за дозріле, вже носить марку на собі поеми, оповідання, а то й роману!” – пише він у книжці “Із минулого – в майбутнє” [11, с. 289].

У віршах запорізького поета П. Ребра, опісля автора багатьох поетичних збірок, лауреата Республіканської премії ім. П. Г. Тичини “Чуття єдиної родини”, таких, як “Ранок”, “Урожай”, “Агітатор” (1962 р.), на першому плані було виправлення наголосу “*злегка*” (авторський варіант) – “*злѐгка*” (редакторський варіант), росіянізмів “*кухарка*” (авторський варіант) – “*куховарка*” (редакторський варіант); “*негодним*” (авторський варіант) – “*негідним*” (редакторський варіант), неправильного розташування займенників, що порушували логіку викладу матеріалу. Але в поетичних текстах “Гудуть, біжать, спішать машини”, “Тридцять п’ять” (1962 р.) П. Тичина розглядав особливу форму творів, використання автором “голосівок” (“голосівками” і “шелестівками” називали голосні та приголосні звуки у 20-х рр. ХХ ст., та ці терміни не прижилися, але в устах П. Тичини слово “голосівка” переосмислилося і стало означати звук наділений асоціативним смислом – А. С.), що створювали звукове ви-

раження руху: “У-А-А-И – гудуть, біжать, спішать машини. Тут А-А – розкривання руху, наближення його, а кінець І означає: в далечінь поїхали...” [4]. Звернення особливої уваги на елементи музичності у віршах не випадкове, оскільки митець мав музичну освіту й сам не раз вдавався до синкретизму в поєднанні звуку й образної асоціації, створюючи то відчуття географічного простору (поезія П. Тичини “Стрічайте юних”), то вертикального тривимірного порядку: минуле – сучасне – майбутнє (поезія П. Тичини “Чорнобиль”).

У примітці до поезії “Де солодом пахне пшениця” (1962 р.) М. Сом, з часом відомого українського поета, лауреата премії СПУ і газети “Літературна Україна” ім. Володимира Сосюри за кращу збірку лірики, митець не розпізнав її жанр, припускаючи думку про вклинення до тексту поезії елементів стилю байки. Знаючи про сатирично-гумористичний стиль письменника, для П. Тичини, імовірно, було несподіванкою (хоча це досить суперечлива думка), що М. Сом написав ліричний твір, тому очікував якийсь “сатиричний кінець?” [4], соціальний підтекст. З позиції сучасності дивним здається, що ніжний лірик П. Тичина, яким він був у молодості, не міг розпізнати у поезії М. Сом константи ліричного слова. Просто у радянську добу не віталася чиста лірика, як словосполучення “мистецтво для мистецтва”, твори для душі, адже вимогою соціального реалізму була обов’язкова присутність соціального підтексту, якого не було у творі автора-початківця. Можливо, у зауваженнях Тичини-редактора завуальована майбутня розмова з поетом без цензури. Розглянемо приклад:

Оригінал

“Де солодом пахне пшениця, / Де поле осіннє, рябе, / В твоїх темнокарих зіницях / Веселого бачу себе, / Так близько я вперше дивлюся / І в мене на думці одне: / Якщо ти заплачеш – боюся / Ти змиєш сльозами мене” [4].

Претензійність на байку, на думку Тичини-редактора, викликана невеликим розміром тексту й поданням історії героя в двох планах: близькості з об’єктом обожнювання (кохана) та переданням миттєвих відчуттів (переживання). Проте, наприклад, немає діалогічності, алегоричності, повчально-гумористичного чи сатиричного настрою – у творі чогось не вистачає, “чого саме?” [4], – звучить риторичне питання.

Захопившись розпізнаванням жанру й такою нехарактерною для письменника-початківця ліричністю, майстер слова зовсім не вдався до аналізу великої кількості мовностилістичних хиб. Загадкою для нас залишився той факт, що у збірці М. Сом “Дума над вогнем” (1968) [10], згаданий вірш був опублікований без змін з виправленням орфографічних та пунктуаційних помилок і названий мініатюрою, очевидно, як різновидом ліричного твору.

Отже, дослідивши архівні матеріали життя і творчості П. Тичини ми дійшли висновку, що модель редакційно-видавничого процесу митця в журналі “Вітчизна” базувалася на наступних ціннісних домінантах: об’єктивність, справедливість в аналізі та оцінці якості творів; високоморальність; патріотизм; соціальна відповідальність – адже під час редагування 19 віднайдених творів письменником унесено 23 зауваження, які за ранжуванням розташовані наступним чином: 1) виправлення мовностилістичних помилок – 8 (34,8 %), 2) логічних – 6 (26 %), 3) змістових – 5 (21,7 %), 4) структурних – 4 (17,4 %). Ми розуміємо, що зібрана статистика досить умовна, оскільки вона продиктована наявністю фактологічного матеріалу, рівнем освіти і загальної культури автора, роботою редактора під тиском цензури тощо. Проте навіть невеликий за обсягом проаналізований нами матеріал дає змогу відтворити модель редакційно-видавничого процесу 50 - 70-х рр. ХХ ст.

Розглянувши аксіологічний підхід П. Тичини до процесу редагування як складової соціальної комунікації, передбачаємо у подальшій перспективі дослідження розширити в майбутньому термінологічну базу теорії та історії видавничої справи та редагування, додаючи такі провідні аксіологічні елементи: оцінність як характерне означення редакторської діяльності та концепт як ціннісна домінанта творчого процесу саморедагування.

Список літератури

1. Арутюнова Н. Аксиология в механизмах жизни и языка [Текст] / Н. Д. Арутюнова // Проблемы структурной лингвистики. – М. : Наука, 1984. – С. 5 – 32.
2. Буджурова Л. Про етичну журналістику і етичні аспекти [Текст] / Л. Буджурова // Сприяння поширенню толерантності у політичному суспільстві. – К. : Фонд “Європа XXI”, 2002. – С. 224 – 251.
3. Вардомацкий А. Сдвиг в ценностном измерении? [Текст] / А. П. Вардомацкий // Социологические исследования. – 1993. - № 4. – С. 46 – 55.
4. З архівних матеріалів : Життя і творчість [Документи, ілюстрації, фотографії] // Інститут рукопису імені В. І. Вернадського (архів А. К. Павлюка).
5. Кашук Н. Весняне пробудження : Поезії [Текст] / Н. О. Кашук. – К. : “Радянський письменник”, 1959. – С. 52.
6. Колесникова Л. Клені золоті : Вибрані поезії [Текст] / Л. М. Колесникова. – К. : “Дніпро”, 1972. – С. 163.
7. Кузнецов В. Философия : Учебник [Текст] / В. Г. Кузнецов, И. Д. Кузнецова, В. В. Миронов, К. Х. Момджян. — М. : ИНФРА-М, 2001. — С. 519.
8. Кузнецова Т. Аксиологічні моделі мас-медійної інформації : Монографія [Текст] / Т. В. Кузнецова. — Суми : Університетська книга, 2010. — С. 304.
9. Розов Н. Ценности в проблемном мире: философские основания и социальные приложения конструктивной аксиологии [Текст] / Н. С. Розов. – Новосибирск : Издательство Новосибирского университета, 1998. – С. 292.
10. Сом М. Дума над вогнем : Поезії [Текст] / М. Д. Сом. – К. : Видавництво ЦК ЛКСМ “Молодь”, 1968. – С. 99.
11. Тичина П. Из прошлого – в майбутнє [Текст] / П. Г. Тичина. — К. : Дніпро, 1973. — С. 339.
12. Тичина П. Из щоденникових записів [Текст] / [упоряд. С. В. Тельнюк]. — К. : “Радянський письменник”, 1981. — С. 410.
13. Тичина П. Читаю, думаю, нотую : Статті, нотатки, рецензії, інтерв’ю [Текст] / [упоряд. С. В. Тельнюк]. — К. : “Радянський письменник”, 1974. — С. 210.

Семісенко А. А. Участие Павла Тычины в редакционно-издательском процессе журнала “Витчизна” // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации» – 2012. – Т.25 (64). – № 4. Часть 1. - С.171-179.

Статья посвящена освещению редакционно-издательской деятельности Павла Тычины в журнале “Витчизна”. На основе изученных архивных материалов, дневников, очерков, замечаний к рукописям проанализирован индивидуальный подход к редакторскому анализу поэтического текста, сформированный ценностными доминантами Тычины-редактора, просчитана частота комментариев с учетом содержания, структуры, стиля и логики.

***Ключевые слова:** редакционно-издательский процесс, аксиологические ориентиры, комментарии, поэтический текст, автор.*

Semisenko A. Participation of Pavlo Tychyna in the publishing and editing process in journal “Vitchyzna” // Uchenye zapiski Tavricheskogo Natsionalnogo Universiteta im. V.I. Vernadskogo. Series «Filology. Social communications». – 2012. – V.25 (64). – № 4. Part 1. – P. 171-179.

The article is devoted to coverage of the publishing activities of Pavlo Tychyna in "Vitchyzna". Based on the study of archival materials, diaries, essays, comments on the manuscript individual approach to editorial analysis of the poetic text, generated by value dominants of Tychyna-editor is analyzed, the frequency of comments with regard to the content, structure, style and logic is counted.

Key words: *editorial and publishing process, axiological reference points, comments, poetic text, author.*

Поступила до редакції 24.09.2012 р.